

Detsember 2019

nr. 92

Pauluse Kiri

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tartu Pauluse koguduse kuukiri.

Rohkem kui puusepp

Mõned aastad tagasi said kõik koguduse liikmed kingituseks Josh McDowell'i raamatu „Rohkem kui puusepp“ koos autori elulooga „Minu teekond kahtlusest usuni“. Vahepeal on kogudusega liitunud palju uusi inimesi ning ka toona jäi mõnel kingitus kätte saamata. Kuna raamatuid on veel alles, palume lahkesti kantseleist läbi astuda ja see kingitusena kaasa võtta.

See on raamat mehelt, kes intellektuaalsete otsingute kaudu jõudis usuni Jeesusesse, kes on palju enam kui puusepp, õpetaja või imearst, isegi palju enam kui inimene. Ta on Jumala Poeg – Päästja.

Jeesus – meie saatus

Wilhelm Busch (1897–1966) oli kirikuõpetaja Saksamaal. Kui ta kuulutas rõõmusõnumit Jeesusest, tulid teda kuulama tuhanded inimesed.

Kui Busch suri, kirjutati helilintidelt maha tema kõned, ning avaldati need raamatuna „Jeesus – meie saatus“. Eesti keeles ilmus 220-leheküljeline raamat 2005. aastal ning on saadaval Pauluse raamatupoes (hind 3,50).

Busch puudutab paljusid aktuaalseid küsimusi. Jumal küll, aga milleks Jeesus? Miks Jumal vaikib? Kas Jumalaga saab kõnelda? Kuidas edasi elada, kui me ei suuda enam uskuda? Kuidas tulla eluga toime, kui süü ja eksimused meid pidevalt saadavad? Kas kristlus on eraasi? Millal maailm hukka läheb? Jne.

Busch küsib ja vastab: „Kas teate, mis on meie elu suurim probleem? Vanemad inimesed mõtlevad oma haigele sapile või neerudele. Nooremad on muidugi tütarlaps või noor-mehe mõttes. Igäihel oma probleemid. Aga uskuge, kõik see on tähtsusetu meie elu suurima probleemi kõrval, milleks on võlg Jumala ees.“

Austatud Tartu Pauluse koguduse liikmed,

Soovin teile õnnistatud adventiaega! Valmistagu see aeg meid vastu võtma Õnnistegijat Jeesust!

Jumal valmistas oma Poja sünni kaua ette. Ta tegi seda ammu enne, kui ta Aabrahamile töötas: „Ja sinu soo nimel õnnistavad endid kõik maailma rahvad, sellepärast et sa võtsid kuulda mu häält!“ (1Ms 22,18).

Need sõnad ütles Jumal siis, kui ta oli Aabrahami usu proovile pannud. Siis võis Jeesus tulla, kui oli neid, kes olid valmis ta vastu võtma. Kas ka meie oleme valmis jõululast Jeesust oma ellu ja oma südamesse vastu võtma? Kas ka meie südames on niisugune usk, mis katsumustele vastu peab?

Aasta 2019 hakkab tasapisi lõpule jõudma. Võime Jumalat tänada, et ta on meile kinkinud igapäevast leiba ja rahuaega. Väliseid rünnakuid ei pea kogudus kandma. Oma usu pärast ei pea me hirmu tundma, kuigi paljudes riikides on ka täna kristlaste tagakius ja voolab märtrite veri. Selle eest on Jumal meid hoidnud.

Ent sellegi poolest pannakse ka meie usk proovile. Hingevaenlane kasutab vaid teistsugust taktikat, leebet ja sõbralikkust. Apostel ütleb: „Ja see ei ole ime, sest saatatan ise moondab ennast valguse ingliks.“ (2Kr 11:14).

Sageli just välise heaolu keskel lööb kõikuma inimese usk. Tänavu möö-

dus 90 aastat päevast, mil Karl Reits sai ülesande minna hoiatama eesti rahvast. Kümme aastat hüüdis ta Tallinna turgudel: „Parandage meelt! Häda tuleb!“ Ta sai isegi hüüdnimeks Häda Tuleb. Aga häda tuli, sest südameist oli kadunud usk.

Täna küsib kiusaja, kas Piibel on ikka Jumala Sõna, või üksnes inimajaloo looming, kust Jumala võime leida parimal juhul sümboolselt? Heal päeval võime nõnda arutleda. Heaolu jätab meile petliku mulje nagu me ei sõltukski Jumalast.

Paulus julgustas Timoteost seisma vastu usuleigusele: „Kuuluta sõna, astu esile, olgu aeg paras või ärgu olgu, noomi, manitse, julgusta igati pika meelega ja õpetamisega. Sest tuleb aeg, mil nad ei sallii tervet õpetust, vaid otsivad endile oma himude järgi õpetajaid, kes kõditavad nende kõrvu.“ (2Tm 4,2-3)

Need on karmid sõnad, kuid paraku aktuaalsed ka täna. Materialism, mis seab esikohale himude rahuldamise ja naudingud ning vaatab Jumalale ülevalt alla tema üle kohut mõistes, ei ole ära tundnud tõelist armastust, mis on ilmunud Kristuses Jeesuses.

Aga ta tuleb siiski – alandlikult, väetilapsena. Ja õnnelikud on need, kes ta siiras usus vastu võtavad.

KRISTJAN LUHAMETS
Tartu Pauluse koguduse õpetaja

Leerikoolist tuna ja täna

Enne lahkumist andis Jeesus jüngritele ülesande: „Tehke jüngriteks kõik rahvad, ristides neid Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse ja **õpetades neid pidama kõike, mida mina olen teil käskinud!**” (Mt 28:19-20)

Leerikool on üks osa Jeesuse antud misjonikäsu täitmisest. On loomulik, et isa ja ema õpetavad oma lapsi, kool on vaid abimees lapsevanematele.

Kirik on alati tegelenud õpetamisega, pärast reformatsiooni koguni nii palju, et eesti keeles hakati vaimulikke nimetama kirikuõpetajateks.

Pärast seda, kui inimene on saanud õpetust, on tal võimalik teha isiklik otsus usu kohta, millesse vanemad on lasknud teda ristida või millesse ta ise soovib saada ristitud. Selle otsuse tegemist nimetati usu kinnitamiseks. Sellest ka laensõna *konfirmatsioon*, eesti keeles *leeriõnnistamine*.

Katoliku ajal konfirmeeriti nooremas

eas. Seetõttu võis Martin Luther öelda *Schmalkaldeni artiklites*, et ka seitsmeaastane laps teab, mis on kirik. Muidugi teadis, sest ta oli ju leeris käinud. Kohalik vaimulik õpetas, aga konfirmeerimine oli toona piiskopi eesõigus, kes lapsi eksamineeris. See meenutab ka jõuluvana kommet, et Püha Nikolaus, kes oli ju piiskop, tuleb laste teadmisi kontrollima ja premeerib neid, kes on õppinud.

1558 – 1710 tabas Eestit pikk sõdade periood, mille all kirikuelu kannatas. Sageli olid kirikud varemeis. Puudu oli vaimulikest, kes oleks hoolitsenud rahva korrapärase õpetamise eest. Rootsi aja lõpul püüti olukorda leevendada talurahvakoole rajades.

Luterlikule leerikoolile pani aluse Strassburgi reformaator Martin Bucer, kes vastavad põhimõtted sõnastas *Ziegenheini kasvatuskorras*. Eestisse jõudis see pietistlike vaimulike läbi Philipp Jacob Speneri eeskujul.

1737. aastal sai Lõuna-Eestis leerikool kohustuslikuks. Uue korra järgi ei võinud armulauale saada keegi, kes lugeda ei mõistnd. Peale selle pidi iga noor peast teadma katekismuse viit peatükki koos seletustega.

Leeri eeltingimus oli lugemisoskus. Sellega kujunes leeriopeetus n.ö. teise astme rahvakooliks ehk *peakooliks*.

Kujunes tava, et leerikool kestis kaks nädalat ja selle aja elasid õpilased ühe katuse all leerimajas. Maakogudustes oli see vahemaade tõttu praktiline. Leer oli poistele ja tüdrukutele eraldi. Leeripühast sai üks elu suuremaid tähtpäevi. Suure populaarsuse tõttu oli ka nõukogude võimul raske selle vastu võidelda.

Tänapäeval on meie koguduses leerikool kolm korda aastas ja tunnid kord nädalas. Sellega kestab leeriaeg paar kuud. Oodatud on kõik alates umbes 15. eluaastast.

Neli jutlust leeripäevaks

Viimase 30 aasta jooksul on Tartu Pauluse kirikus õnnistatud üle 5200 leerilapse. Vastilmunud brošüüris on neli jutlust, mõeldud kristlasele tema usuelu alguses. Lisaks on ära trükitud küsimused, millele leeripäeval vastasime. Aidaku Jumal pidada töötusi ja püsida teel, mis õndsusesse viib!

Kontserdid Tartu Pauluse kirikus

L. **30. nov** kell 16 Tartu segakooride laulupäev „Cyrillus Kreek 130”. Pilet eemüügis 6€, kohal 8€/10€.

P. **1. dets** kell 18 Eesti Naislaulu Seltsi Lõuna-Eesti regiooni adventikontsert.

T. **3. dets** kell 19 Tartu muusikakoolide õpilased esitavad eesti autorite loomingut. Annetustega.

L. **7. dets** kell 16 Tartu Heino Elleri nim. muusikakooli tütarlastekoor ja kammerkoosseisud. Tasuta.

P. **8. dets** kell 11:30 Tartu Pauluse kammerkoori 20. aastapäev.

R. **13. dets** kell 19 Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor ja Tartu Akadeemiline Meeskoor.

L. **14. dets** kell 17 Eesti Segakooride Liidu adventikontsert. Tasuta.

P. **15. dets** kell 14 rahvamuusika ansambel Triskele. Tasuta.

P. **15. dets** kell 17 naiskoor Liivitar. Tasuta.

T. **17. dets** kell 19 Tartu Noortekoor.

R. **20. dets** kell 19 J. S. Bach „Jõuluroratorium”. Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna Kammerorkester. Solistid: Elina Shimkus,

Iris Oja, Nicholas Mulroy, Olari Viikholm ja dirigent K. Putninš. Pilet 18€/15€.

L. **21. dets** kell 18 „Jõulutunneli” kontsert. Annetustega.

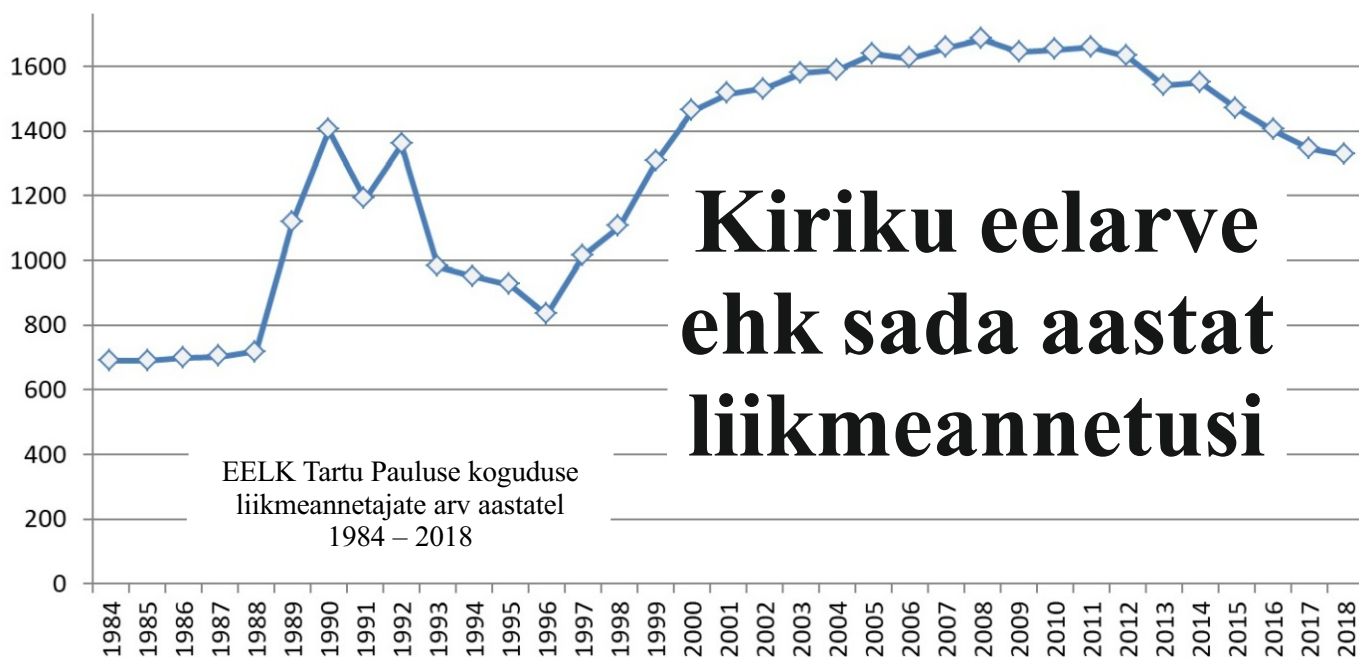
P. **22. dets** kell 16 Eesti Rahvameeskoori jõulukontsert. Pilet 15€/12€.

K. **25. dets** kell 19 „Jõuluduur”. Evelin Samuel-Randvere, Johan Randvere ja Marten Altrov. Pilet 18€/15€.

N. **26. dets** kell 17 U. Sisask „Jõuluroratoriumi”. Tartu Saksikoar, Tartu Rahvaulikooli segakoor, Tarbatu, Gaudeamus. Dirigent Lauri Breede, solistid Karmen Puis ja Simo Breede. Pilet 10€, alla 16 a tasuta.

R. **27. dets** kell 17 jõululaulude õhtu. Tasuta.

P. **29. dets** kell 18 G. Fr. Händeli oratorium „Messias”. Kammerkoor Voces Musicales, barokkorkester Floridante Solistid: Maria Listra, Alex Chance, Guy Cutting, Alvar Tiisler ja dirigent Peter Phillips. Pilet 15€.

Kiriku eelarve ehk sada aastat liikmeannetusi

Tänavu 10. oktoobril sai sada aastat mööda maaseaduse vastuvõtmisest Eesti Ajutise Valitsuse poolt. Selle seadusega sundvõõrandas meie noor vabariik 1065 mõisat. Palju vara oli väikese hulga inimeste ehk sakste käes. Maaseadus kaotas eravalduses suurmaaomandi ning jagas selle väikeste tükkidena näiteks vabadsõjas võidelnutele. Otsus oli väga emotsionaalne ja ajaloolist õiglust nõudev. Maaseadust ajendas viha sakste vastu ning seda põhjendati 700 aasta taguste sündmustega.

Seadus puudutas ka kirikuid, sest ka kirikumaad olid vormiliselt mõisad. Maaseaduse põhjal kuulusid needki sundvõõrandamisele.

Koos Vene Keisririigiga kadus 1917. aastal ajalukku ka riigikirik. Esimesel kirikukongressil 1917. aasta maikuu otsustati luua vaba rahvakirik. Kiriku kuulus nüüd rahvale, sest praktiliselt kogu rahvas kuulus toona kirikusse. Sellega kuulusid nüüd rahvale ka kiriku varad, mille riik seejärel ära võttis, et anda need talupidajatele isiklikuks omandiks.

Peamine põhjus, miks kiriku esindajad 1919. aastal maaseaduse vastu protestisid, oli selles, et võõrandatud kirikumaade renditulu oli seni kiriku ülalpidamise peamine allikas. Kuna protesti ei rahuldanud, tuli kirikul leida uus sissetuleku allikas.

15. oktoobril 1920 arutati kiriku ülalpidamise eelnõud ja sõnastati põhimõte: „Iga kirikliselt täisealine koguduse liige maksab koguduse

muud tulud:

- *kolumbaarium
- *trükiste müük
- *kontserdi piletid
- *renditulu
- *projektirahad

köögi tulu:

- *toidu müük
- *peieluad

sotsiaaltöö:

- *linna toetus vältimatu sotsiaalabi osutamiseks

välisloetus:

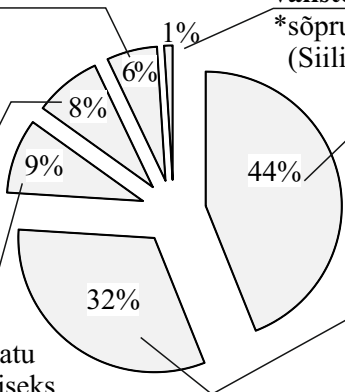
- *sõpruskoguduse toetus (Siilinjärvi, Soome)

annetused:

- *liikmeannetused
- *korjandus
- *ametitalitused

lastehoid:

- *vanemata su
- *söögiraha
- *linna toetus

Liikmeannetused on jätkuvalt suurim annetuste liik. Kui jätta kõrvale lastehoiu, kolumbaariumi ja toidu valmistamisega seotud tulud, on koguduse põhitegevus ülal peetud oma liikmete annetustest (andmed Tartu Pauluse 2018. a aruandest).

kassasse liikmemaksu, mille iga-aastase alammäära kiriku nõukogu ettepanekul koguduse täiskogu lähemalt kindlaks määrab.

Järgnevalt arutati ka kiriku keskuse ehk konsistooriumi eelarvet ning otsustati, et kogudused annavad iga liikme kohta ühe marga.

Liikmemaksu kogumine jäi kiriku enda mureks. Riik sellesse ei sekkunud. Alles pärast 1934. a. riigipööret andis riik kirikule seadusliku õiguse liikmemaksu sisse nõuda, kuid kirik jättis selle õiguse kasutamata.

Kui saabus nõukogude võim, võttis riik kirikult ära sellegi, mis alles oli jäänud. Liikmemaksust sai annetus ja selleks on see jäänud tänaseni. Jätkuvalt moodustab liikmeannetus olulise osa kiriku sissetulekust.

Liikmeannetus või korjandus?

Mille poolest need erinevad? Tänapäeval on kogudus ju ühtviisi mõlema eest.

Korjandusse on võimalik panna anonüümne annetus. Igaüks võib seda teha sõltumata sellest, millise koguduse liige ta on või kas üldse on.

Liikmeannetus on aga liikme nimeline annetus oma kogudusele. Sellega ta kinnitab oma koguduse liikmeks olemist. Liikmeannetust tehakse vähemalt kord aastas just käesoleva aasta kohta. Summa on iga annetaja otsustada. Annetajate hulk näitab kogudust aktiivselt toetavate liikmete hulka. Nende annetustega annab liige oma panuse koguse töö jätkamiseks ja kirikuhoone korrashoidmiseks.

Jumalateenistused

P. 1. dets kell 10 esimene advent.
Leeripüha.

P. 8. dets kell 10 teine advent.

P. 15. dets kell 10 kolmas advent.

P. 22. dets kell 10 neljas advent.

T. 24. dets kell 16 jõuluõhtu.

K. 25. dets kell 10 I jõulupüha.
kell 12 perejumalateenistus.

N. 26. dets kell 10 II jõulupüha.

P. 29. dets kell 10.

T. 31. dets kell 16 vana-aasta.
kell 23.30 aastalõpu palvus.

K. 1. jaan kell 12 uus-aasta.

P. 5. jaan kell 10.

E. 6. jaan kell 10 kolmekuningapäev.

Ülekanded jumalateenistusest on Pereraadios ja Youtube keskkonnas.

Lastele on avatud kaks **mängutuba**, kus on võimalik jumalateenistust jälgida ekraani ja kõlarite abil.

Vaimulike kontakt

õpetaja **Kristjan Luhamets**,
5399 6180 kristjan.luhamets@eelk.ee

abiõpetaja **Marek Roots**
5193 1501 marek.roots@eelk.ee

piiskop **Joel Luhamets**
tel 508 7366 joel.luhamets@eelk.ee

Kolumbaarium

Kolumbaarium on paik tuhaurnide matmiseks. Tartu Pauluse kolumbaarium on Eestis ainus omataoline. Siin on 253 urnikambrit. Sõltuvalt urni kujust mahub kambris umbes seitse urni. Kambri rent ei sõltu urnide arvust kambris. Renti ei saa ette maksta rohkem kui 20 aastaks. Tuha asetamisel puistealale on ühekordne tasu, millele renti ei järgne.

Kambri rent esimesel aastal 50€, igal järgneval aastal 40€. Või esimesel kuul 8€ ja igal järgneval kuul 5€. Iga järgneva urni lisamine kambris koos nime lisamisega nimeplaadile 35€. Tuha asetamine puistealale 50€. Nimeplaat 25€.

Kolumbaariumisse võetakse ainult ristitud ning kristlikult maetud inimeste urne. Vajalik on surmatõend ja tuhastamisluba.

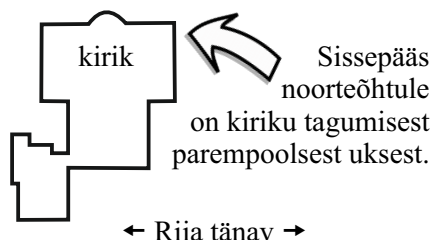
Noortele

Noorteõhtud reedeti kell 19 (välja arvatud 27. detsembril).

31. jaan. – 2. veebr. 2020 on kiriku-noorte **talvepäevad** Põltsamaal.
www.talvepaevad.poltsamaakogudus.ee

9. – 12. juulil 2020 on kõik noored oodatud kristlikule **noortefestivalile** „Järgmine Peatus” („JäPe”), mis sel korral toimub Muhu saarel.

Kui soovid meiega koos laagrisse sõita, siis võta ühendust koguduse noortejuht Robert Bunderiga või tule reedel kell 19 noorteõhtule!

Koolide kontserdid ja jumalateenistused

K. 11. dets kell 18 Ülenurme gümnaasium

K. 18. dets kell 13 Kutseharidus.

K. 18. dets kell 18 Tamme kool

N. 19. dets kell 13 Descartes'i kool

N. 19. dets kell 16.30 Tartu Erakool

R. 20. dets kell 10 Reiniku kool

R. 20. dets kell 12 Veeriku kool

R. 20. dets kell 14 Härma gümnaasium

Jõululõuna

17. ja 19. detsembril kell 11 – 14 on Tartu Pauluse kiriku tiibhoones kaetud jõululõuna vähekindlustatud inimestele. Jõululõuna toimub koostöös Tartu linnaga. Ootame abilisi, kes aitaksid lauda katta ja koristada. Oma valmisolekust palume eelnevalt teada anda koguduse kantseleisse.

Liikmeannetused

Südamlik tänu kõigile, kes on teinud sel aastal oma liikmeannetuse!

Liikmeannetusi saab teha koguduse kantseleis või pangalaadiga.

Saaja: EELK Tartu Pauluse kogudus

Arve nr: EE282200221005105336

Summa on annetaja otsustada.

Pühapäevakool

Tunnid laupäeviti: 30. nov, 7., 14. ja 21. dets ja uuel aastal alates 11. jaan. Laste ja pere jõulujumalateenistus on I jõulupühal, 25. dets kell 12.

Kell 11.00:

2–4 aastased (Kirsika Berit Reino)

5–6 aastased (Aino-Liisa Petolai)

I–II klass (Pirjo Roots ja Annely Tubin)

III–V klass (Anu Seppa ja Angela Ploomi)

VI–VIII klass (Katrin Burman)

Pühapäevakooli laager on 12.–14. juunil 2020 Pilistveres.

Koguduse elu nädala sees

Piiblitunnid – kolmapäeviti kell 17 (4. ja 11. dets, edasi alates 29. jaan).

Taizé palvused – neljapäeviti 17.30.

Leerikool algab taas 2. märtsil, tunnid on esmaspäeviti kell 18:00.

Palume märku anda, kui nimetatud õhtu ei sobi. Püüame ka teile leida parima lahenduse leerikooli jaoks.

Kammerkoor teisipäeviti kell 18.15. Koori juhatab Anna Humal.

Naiskoor kolmapäeviti kell 18.15. Koori juhatab Tiina Luhamets.

Lastesambel laupäeviti kell 10.00. Ansambli juhatab Tiina Luhamets.

Piibliringid:

R. 29. nov kell 17.00 (Aino)

P. 1. dets kell 11.45 (Juta)

E. 2. dets kell 17.15 (Liive)

E. 9. dets kell 17.15 (Liive)

T. 10. dets kell 17.00 (Merike)

R. 13. dets kell 17.00 (Aino)

E. 16. dets kell 17.15 (Liive)

E. 23. dets kell 17.15 (Liive)

E. 6. jaan kell 17.15 (Liive)

T. 7. jaan kell 17.00 (Merike)

P. 12. jaan kell 11.45 (Juta)

R. 10. jaan kell 17.00 (Aino)

Kantselei, kirik ja kolumbaarium on avatud E-R 10-17, L 10-14, P 9-10, tel 7 420 258, tartu.pauluse@eelk.ee

Raamatupood on avatud E-R 10-18, L 10-14 ja P 11.30-12.00.

Supiköök E-R 11-13 ja L 10-12:30.